

Éric Vuillard, născut în 1968 la Lyon, este un scriitor și cineast francez. A regizat două filme, *L'homme qui marche* și *Mateo Falcone*. Este autorul romanului *Conquistadors* (2009), recompensat cu premiul Ignatius J. Reilly 2010. A primit premiul Franz-Hessel 2012 și premiul Valery-Larbaud 2013 pentru volumele *La bataille d'Occident* (2012) și *Congo* (2012) și, de asemenea, premiul Joseph-Kessel 2015 pentru *Tristesse de la terre* (2014) și premiul Alexandre Viallate pentru *14 juillet* (2014). Romanul *Ordinea de zi* (*L'ordre du jour*, 2017) a fost recompensat cu premiul Goncourt 2017. Cea mai nouă carte a sa este *La guerre des pauvres* (2019).

ÉRIC VUILLARD

ORDINEA DE ZI

LITERA

București
2020

O REUNIUNE SECRETĂ

Soarele este un astru rece. Inima lui – niște spini de gheață. Lumina lui – necruțătoare. În februarie, copacii mor, și râul încremenește, ca și cum sursa lui n-ar mai vărsa apă, iar marea n-ar mai putea s-o înghită. Timpul stă în loc. Dimineța, nici un zgomot, nici un tril, nimic. Apoi, un automobil, și încă unul, și deodată, pași, siluete nevăzute. Gongul a bătut de trei ori, însă cortina nu s-a ridicat.

Suntem într-o zi de luni, iar orașul freamătă în spatele vălului său de ceață. Ca în toate celelalte zile, oamenii se duc la muncă, iau tramvaiul, autobuzul, se strecoară la metrou, apoi ies din nou în frigul năprasnic. Însă anul acela, data de 20 februarie nu era una obișnuită. Și totuși,

cei mai mulți își petrecură dimineața trudind, cufundați în marea minciună cuviincioasă a muncii, cu gesturile acelea mărunte în care se concentrează un adevăr tacit, convenabil, și unde întreaga epopee a existenței noastre se rezumă la o pantomimă silitoare. Astfel se scurgea ziua, liniștită, normală. Și în timp ce fiecare făcea naveta între casă și uzină, între piață și curtea micuță unde se atârnavu rufele la uscat, apoi, seara, între birou și crăsmă, pentru a se întoarce într-un final acasă, în timpul acesta, departe de munca decentă, departe de viața de familie, pe malul râului Spree, niște domni coborau din mașini în fața unui palat. Portierele le fură deschise servil, iar domnii coborâră din berlinele mari, negre, și defilară unul după altul pe sub coloanele masive din gresie.

Erau douăzeci și patru, lângă copacii uscați de pe malul râului, douăzeci și patru de paltoane negre, maronii sau de culoarea coniacului, douăzeci și patru de perechi de umeri vătuiți, douăzeci și patru de costume *trois-pièces* și același

număr de pantaloni cu pense și tiv lat. Umbrele intrară în spațiosul vestibul al palatului care-l găzduia pe președintele Adunării Naționale; curând însă, nu avea să mai existe nici Adunarea Națională, nici președintele și, peste câțiva ani, nu avea să mai existe nici măcar sediul Parlamentului, ci doar un morman de ruine fumegânde.

Deocamdată, douăzeci și patru de pălării de fetru sunt scoase, descoperind douăzeci și patru de capete pleșuve sau încoronate de păr alb. Bărbații își strâng mâinile cu demnitate, înainte de a-și face intrarea în scenă. Venerabilii patricieni sunt acolo, în vestibulul spațios; schimbă remarci șugubețe, respectabile; parcă am asista la începutul un pic cam afectat al unui garden-party.

Cele douăzeci și patru de siluete trecură conștiincios de un prim șir de trepte, apoi urcară pas cu pas scara principală, oprindu-se din când în când, ca să nu-și obosească inimile bătrâne, și, încleștându-și mâinile pe bara din cupru, își continuă ascensiunea, cu ochii pe jumătate

închiși, fără să admire nici balustrada elegantă, nici boltele, ca și cum ar fi pășit pe un covor invizibil de frunze moarte. Fură îndrumați spre antreul îngust, apoi la dreapta și, de acolo, după câțiva pași pe pardoseala în tablă de șah, urcară cele treizeci de trepte care duceau la al doilea etaj. Nu știu cine se afla în fruntea grupului, și în fond nici nu contează, întrucât cei douăzeci și patru trebuie să fi făcut cu toții același lucru, să fi urmat același drum, s-o fi luat la dreapta, înconjurând casa scării și, într-un final, la stânga, pentru a pătrunde, pe ușile batante larg deschise, în salon.

Literatura permite orice, așa se spune. Aș putea, așadar, să-i fac să se învârtă la nesfârșit pe scările lui Penrose¹, iar ei n-ar mai putea nici să urce, nici să coboare, le-ar face pe amândouă la nesfârșit, în același timp. Și, de fapt, cam acesta este efectul pe care ni-l produc cărțile. Timpul cuvintelor, compact sau lichid, impenetrabil sau stufos, dens, extins,

granulos, încremenește mișcarea, side-rează. Personajele noastre sunt pentru totdeauna în interiorul palatului, ca într-un castel vrăjit. Iată-i încă de la intrare străfulgerați, împietriți, înghețați. Ușile sunt în același timp deschise și închise, impostele vechi sunt smulse, distruse sau revopsite. Casa scării strălucește, dar e pustie, lustrul scânteiază, dar e mort. Suntem totodată pretutindeni în timp. Astfel, Albert Vögler urcă scările până la primul palier și, ajuns acolo, își duse mâna la gulerul fals, asudat, chiar plin de broboane de sudoare, simțind o ușoară amețală. Sub lustra venețiană aurită care luminează treptele, își netezește vesta, desface un nasture, trage în jos de gulerul fals. Poate că Gustav Krupp se opri și el pe palier și-i adresă niște cuvinte de compasiune lui Albert, o mică apoftegmă despre bătrânețe, scurtă, în semn de solidaritate. Gustav își relua apoi drumul, iar Albert mai rămase preț de câteva clipe, singur sub lustră, un uriaș bulb aurit având în mijloc o sferă enormă de lumină.

¹ Obiect imposibil sub forma unei scări, conceput de geneticianul britanic Lionel Penrose în 1958 (n.red.)

În cele din urmă, intrară în micul salon. Wolf-Dietrich, secretarul particular al lui Carl von Siemens, poposi pentru un moment în dreptul ușii din sticlă, lăsându-și privirea să zăbovească asupra stratului subțire de promoroacă ce acoperea balconul. El evadează, preț de o clipă, din mijlocul mașinațiunilor lumii, hoinărind printre fulgii pufosi de zăpadă. Și în vreme ce toți ceilalți pălăvrăgesc și trag din trabucurile Montecristo, sporovăind despre nuanța crem sau maronie a capei, preferând care savoarea fină, care gustul condimentat, cu toții adepți ai diametrelor enorme, cât un os de berbecuț, în timp ce-și pipăie cu un aer distrat inelele din aur fin, el, Wolf-Dietrich, visează în dreptul ferestrei, se strecoară printre crengile goale și plutește către Spree.

La câțiva pași, admirând figurinele delicate din ipsos care împodobesc tavanul, Wilhelm von Opel își ridică și apoi își coboară ochelarii rotunzi și groși. Unul dintre acei indivizi ale căror familii s-au avântat spre noi din negura timpului, începând cu micul proprietar

de pământuri din parohia Braubach și avansând din rang în rang grație micilor proprietăți funciare, robelor și fasciilor, mai întâi ca magistrați, apoi ca primari, până în clipa în care Adam – ieșit din măruntaiele indescifrabile ale mamei sale, deprinzând apoi toate tainele lăcătușeriei – a conceput o minunată mașină de cusut care a reprezentat începutul veritabil al gloriei lor. El însă n-a inventat propriu-zis nimic. S-a angajat la un fabricant, a observat procesul fără să iasă neapărat în evidență, apoi a mai îmbunătățit modelele pe ici, pe colo. S-a însurat cu Sophie Scheller, care i-a adus o zestre considerabilă, și și-a botezat prima mașină de cusut după soția sa. De atunci, producția a tot sporit. A mai fost nevoie de câțiva ani pentru ca mașina de cusut să intre în folosința curentă, să se înscrie pe curba temporală și să fie adoptată ca un lucru firesc. Adevărații săi inventatori sosiseră prea devreme. Odată asigurat succesul mașinilor sale de cusut, Adam Opel s-a apucat de velocipede. Dar, într-o noapte, un glas straniu s-a furișat pe ușa

întredeschisă; lui Adam, însăși inima din piept i-a părut dintr-odată rece, atât de rece. Acum nu mai era vorba despre inventatorii mașinii de cusut care-i solicitau redevențe, nici despre muncitorii care își reclamau partea lor de beneficii, era Dumnezeu însuși care-i revendica sufletul; trebuia să-l cedeze.

Însă întreprinderile nu mor precum oamenii. Sunt entități mistice care nu pier niciodată. Marca Opel a continuat să vândă biciclete, apoi automobile. La moartea fondatorului său, firma însuma deja o mie cinci sute de angajați. Și a continuat să crească. O întreprindere e ca un om căruia tot sângele i se urcă la cap. Se spune că aceea este o persoană morală¹. Viețile acestor oameni durează mult mai mult decât ale noastre. Așadar, în această zi de 20 februarie, în care Wilhelm meditează în micul salon al palatului constituind reședința președintelui Reichstagului, compania Opel e deja o bătrână doamnă. Astăzi, ea nu mai este

altceva decât un imperiu în interiorul unui imperiu și nu mai are decât o legătură foarte îndepărtată cu mașinile de cusut ale bătrânului Adam. Iar dacă este o bătrână doamnă foarte bogată, compania Opel este totodată atât de bătrână, încât nici n-o mai remarcăm, face deja parte din peisaj. În momentul de față, compania Opel este mai bătrână decât numeroase state, mai bătrână decât Libanul, mai bătrână decât însăși Germania, mai bătrână decât majoritatea statelor africane, mai bătrână decât Bhutanul, unde zeii s-au dus totuși să se piardă printre nori.

¹ În limba franceză, *personne morale* este echivalentul persoanei juridice din română. (n.red.)